

Grębecka, Wanda

Sesja naukowa w stulecie Polskiego Towarzystwa Przyrodników im. Kopernika

---

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 21/3, 611-613

1976

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Ryc. 3. Pomnik S. Staszica w Pile. Fot. W. Wojtkiewicz

Zorganizowanie sesji naukowej oraz wiele imprez jej towarzyszących jest dużym osiągnięciem działaczy piłskich. Nie można w tym pominąć milczeniem nazwiska mgr Stefani Porbadnik — dyrektora Muzeum Okręgowego; jej to należy w dużym stopniu zawdzięczać, że sesja i imprezy towarzyszące spełniły swe zadania popularyzacyjne i naukowe.

Jerzy Rózewicz

SESJA NAUKOWA W STULECIE POLSKIEGO TOWARZYSTWA
PRZYRODNIKÓW IM. KOPERNIKA

Polskie Towarzystwo Przyrodników uczciło stulecie swojego istnienia uroczystą sesją naukową, która odbyła się w Warszawie 16 grudnia 1975 r. Na sesji tej dokonano wszechstronnej oceny dorobku i znaczenia Towarzystwa w rozwoju nauki w Polsce.

Prezes Polskiej Akademii Nauk — prof. Włodzimierz Trzebiatowski — otwierając część oficjalną sesji podkreślił zasługi Towarzystwa, które w minionym stuleciu nie ustawało w staraniach, aby najnowsze zdobycze przyrodoznawstwa były w Polsce zarówno rozwijane, jak i popularyzowane. W uznaniu tych zasług Rada Państwa nadała Towarzystwu Przyrodników im. Kopernika Order Sztandaru Pracy II klasy.

Prezes Towarzystwa Przyrodników im. Kopernika — profesor Kazimierz Maślankiewicz — odbiera z rąk ministra Jerzego Kuberskiego Medal Komisji Edukacji Narodowej przyznany Towarzystwu

Do przemówienia prezesa PAN nawiązał minister oświaty i wychowania — Jerzy Kuberski, skupiając się szczególnie na pracy Towarzystwa w środowisku młodzieży szkolnej, a przede wszystkim na inicjatywie grupy działaczy, która doprowadziła do zorganizowania w Polsce Olimpiad Biologicznych dla maturzystów. Podjęcie tej nowatorskiej idei przyczyniło się do wzrostu zainteresowania naukami biologicznymi i do podniesienia poziomu ich nauczania w wielu szkołach. Następnie minister J. Kuberski odznaczył Towarzystwo Medalem Komisji Edukacji Narodowej. To samo odznaczenie zostało przyznane 6 zasłużonym działaczom Towarzystwa (prof. prof. K. Maślankiewicz, S. Feliksiak, R. Wróblewski, P. Sikora, B. Halicz, i doc. B. Zyska). Na zakończenie części oficjalnej przyznano honorowe członkostwo Towarzystwa 14 wybitnym przyrodnikom (prof. prof. H. Czeczottowa, W. Iwanowska, R. Kozłowski, E. Malinowski, K. Petruszewicz, W. Michajłow, M. Kamieński, Z. Pazdra, K. Sembrat, S. Pieniążek, M. Książkiewicz, K. Smulikowski).

Referaty naukowe — wygłoszone na sesji — można podzielić na dwie grupy. Pierwsza z nich obejmowała prace organizacyjne i naukowe Towarzystwa druga — wpływ Towarzystwa na polskie osiągnięcia w poszczególnych dyscyplinach naukowych.

W referacie pt.: *Rola towarzystw naukowych ze szczególnym uwzględnieniem towarzystw przyrodniczych* prof. Szczepan Pieniążek podkreślił, iż mimo wciąż wzrastającej ilości informacji na temat osiągnięć nauki współczesnej odczuwa się brak fachowych popularyzatorów umiejących przedstawić problemy bez ich wulgaryzacji. Potrzeba podniesienia kultury myślenia przyrodniczego jest w dzisiejszej dobie tak duża, że przed towarzystwami tego typu stoją coraz to poważniejsze zadania. Referent zadania te widzi również w rozwijaniu i popieraniu ruchu miłośników przyrody wśród ludzi innych zawodów. Uważa on, że amatorski ruch przyrodników jest jednym z najlepszych sposobów humanizacji współczesnych społeczeństw. Kontakt z przyrodą i jej znajomości

trzeba jednak uczyć stale i taka właśnie działalność jest nowym, poważnym zadaniem dla towarzystw przyrodników na świecie, w tym także Towarzystwa im. Kopernika.

Prezes Towarzystwa, prof. Kazimierz Maślankiewicz, przedstawił historię tego zasłużonego zgromadzenia przyrodników. Omówił zmieniające się formy organizacyjnego działania, dzieje wydawnictw (w tym „Kosmosu” i „Wszechświata”), współpracę z Polską Akademią Umiejętności, a zwłaszcza Komisją Fizjograficzną PAU, formy pracy w okresie okupacji oraz dzieje Towarzystwa w minionym trzystoletniu (m.in. współpracę z PAN). Przypomniał nazwiska najwybitniejszych działaczy, a także rolę jaką odegrało Towarzystwo w organizowaniu życia naukowego w minionych 100 latach. Wspomniał także o pionierskiej roli, którą odegrało Towarzystwo w ruchu ochrony przyrody.

Dwa referaty, zamykające sesję, przedstawiają stan obecny i zamierzenia na przyszłość. Profesor Ryszard Wróblewski omówił: *Nowe kierunki działalności Towarzystwa w okresie powojennym*, a prof. Włodzimierz Michajłow: *Olimpiady Biologiczne — nowa forma działalności Towarzystwa*.

Druga grupa referentów przedstawiła rolę poszczególnych dyscyplin naukowych w pracach Towarzystwa. Były to następujące referaty: prof. Eugeniusza Rybki — *Astronomia w działalności Polskiego Towarzystwa Przyrodników im. Kopernika*, Tadeusza Piecha — *Fizyka w działalności Towarzystwa*, Włodzimierza Hubickiego — *Chemia w działalności Towarzystwa*, Mariana Kamińskiego — *Nauki geologiczne w działalności Towarzystwa*, Franciszka Górskiego — *Botanika w działalności Towarzystwa*, Kazimierza Sembrata — *Zoologia w działalności Towarzystwa* oraz doc. Stanisława Brzozowskiego — *Nauki rolnicze i leśne w działalności Towarzystwa*.

Omawiając problematykę poruszaną przez autorów publikujących w wydawnictwach Towarzystwa w okresie stu lat, zwrócono szczególną uwagę na informacyjną rolę „Kosmosu” i „Wszechświata” oraz upowszechnianie najnowszych zdobyczy nauki. Przypomniano, że na łamach czasopism Towarzystwa im. Kopernika ogłaszali swoje prace najpoważniejsi uczeni, jak np. M. Smoluchowski, Z. Wróblewski (rozprawa habilitacyjna), A. Prażmowski, E. Godlewski. Towarzystwo skupiało uczonych polskich zarówno z całego kraju, jak i z zagranicy. Przypomniano także, że „Kosmos” miał w zaraniu swich dziejów wybitne zasługi w formowaniu się naukowego języka polskiego, zwłaszcza w dziedzinie fizyki.

Referenci omówili też prowadzoną od początku istnienia Towarzystwa akcję odczytów publicznych. Akcentowano także wpływ Towarzystwa na ożywienie ruchu prowadzącego do poznania kraju i jego zasobów. Szczególnie zajął się tym problemem prof. M. Kamiński — przypominając udział w pracach Towarzystwa zarówno uczonych geologów, jak i praktyków górnictwa.

Wszyscy referenci, podkreślając dotychczasowe osiągnięcia Towarzystwa Przyrodników im. Kopernika, wyrażali przekonanie, że dalsza jego praca będzie równie pożyteczna, a formy działania równie wszechstronne.

Wanda Grębecka

HISTORIA BOTANIKI NA XLIII ZJEŹDZIE POLSKIEGO TOWARZYSTWA BOTANICZNEGO

Obradujący w Toruniu w dniach 19—21 września 1975 r. Zjazd Polskiego Towarzystwa Botanicznego poświęcił jedno ze swoich zebrań sekcyjnych historii botaniki. Wygłoszono trzy referaty: prof. Jan Zabłocki — na temat *Józef*